

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

RPO-677899-XVIII/II/BSZ

00-090 Warszawa   Tei. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77   Fax 22 827 64 53

Warszawa, 5 września 2011 r.

Pan Zbigniew Derdziuk
Prezes
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Łaszczowski Janie Prezecie

Uprzejmie informuję, iż w związku z napływającymi do Rzecznika Praw Obywatelskich skargami, w których skarżący podnoszą problem braku możliwości nabycia prawa do renty lub emerytury w drodze wyjątku na podstawie art. 83 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), wątpliwości Rzecznika wzbudziła praktyka, polegająca na odmowie merytorycznego rozpatrzenia wniosku w tej sprawie, w razie posiadania przez wnioskodawcę prawa do innego świadczenia przyznanego w trybie zwykłym.

Z dokumentów załączonych do indywidualnych skarg wynika, iż w przypadku stwierdzenia, iż osoba ubiegająca się o świadczenie w drodze wyjątku uprawniona jest do innego świadczenia przyznanego w trybie zwykłym (np. emerytury, renty, czy świadczenia przedemerytalnego) organ stwierdza bezprzedmiotowość postępowania na podstawie art. 105 § 1 ustawy z 14 czerwca 1960 r. - Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U z 2000 r. Nr 98 poz. 1071 ze zm.), dalej Kpa.

W ocenie Rzecznika praktyka ta, z uwagi na ugruntowaną linię orzecniczą Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie, nie może być aprobowana.

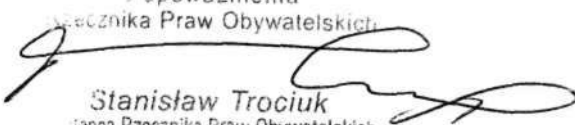
Zgodnie z art. 83 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ubezpieczonym oraz pozostałym po nich członkom rodziny, którzy wskutek szczególnych okoliczności nie spełniają warunków wymaganych w ustawie do uzyskania prawa do emerytury lub renty, nie mogą - ze względu na całkowitą

niezdolność do pracy lub wiek - podjąć pracy lub działalności objętej ubezpieczeniem społecznym i nie mają niezbędnych środków utrzymania, Prezes Zakładu może przyznać w drodze wyjątku świadczenia w wysokości nieprzekraczającej odpowiednich świadczeń przewidzianych w ustawie. W tym miejscu należy zaznaczyć, iż nie budzi wątpliwości, że na gruncie obowiązujących przepisów brak jest możliwości pobierania świadczenia przyznanego na ogólnych zasadach w zbiegu ze świadczeniem przyznanym w drodze wyjątku, czy też wyboru pomiędzy już posiadany świadczeniem, a ewentualnie przyznanym świadczeniem w drodze wyjątku (wyrok NSA w Warszawie z 2 kwietnia 2001 r. sygn. akt II SA 45/01). Zgodnie z art. 105 § 1 Kpa, gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe w całości albo w części, organ administracji publicznej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania. Bezprzedmiotowość postępowania zachodzi więc wówczas, gdy brak jest któregoś z elementów materialnego stosunku prawnego, a wobec tego nie można wydać decyzji załatwiającej sprawę przez rozstrzygnięcie jej co do istoty i jest instytucją procesową, stanowiącą wyjątek od mającego umocowanie w zasadach ogólnych kodeksu postępowania administracyjnego prawa strony do merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy stanowiącej przedmiot postępowania. Od bezprzedmiotowości w rozumieniu art. 105 § 1 Kpa należy więc odróżnić bezzasadność żądania strony (tj. brak przesłanek do uwzględnienia żądania strony), która powinna być wykazana w decyzji załatwiającej sprawę co do istoty. Należy podkreślić, iż pogląd o braku podstaw do umarzenia postępowania w sprawie przyznania świadczeń w drodze wyjątku z tego powodu, że wnioskodawca posiada już prawo do innego świadczenia przyznanego w trybie zwykłym prezentowany jest konsekwentnie przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie, rozpatrujący skargi na decyzje Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wydawane na podstawie art. 83 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Jako przykład można wskazać wyroki: z dnia 23.06.2009 r. (sygn. akt II SA/Wa 290/09), z dnia 13.10.2010 r. (sygn. akt II SA/Wa 936/10), z dnia 23.11.2010 r. (sygn. akt II SA/Wa 869/10), z dnia 16.05.2011 r. (sygn. akt II SA/Wa 413/11). Pomimo tego, nadal w opisanym stanie faktycznym zapadają decyzje o umorzeniu postępowania z uwagi na jego bezprzedmiotowość. Jako przykład można

wskazać, decyzję w sprawie pani Zofii T. z dnia 7.04.2011 r. (znak sprawy:.....).

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 ze zm.) uprzejmie proszę Pana Prezesa o zajęcie stanowiska w kwestii zmiany dotychczasowej praktyki we wskazanym powyżej zakresie.

Z poważaniem

Upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich

Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich